

Forberedelserne til oprettelse af Thule Air Base

af Daniel Lufkin

Oversat af Jørgen Taagholt

Umánaq.

Fot.: Daniel Lufkin, sommeren 1950.

I slutningen af 40'erne havde vejrobservationer fra det arktiske område vist sig så værdifulde for vejrværslings-tjenesten i Europa og Nordamerika, at der blev truffet internationale aftaler mellem Canada, Danmark, USA og landene indenfor den internationale civile luftfarts-

organisation ICAO, og dette betød en fælles finansiering af driften af arktiske stationer. Ifølge overenskomsterne skulle USA forsyne radiosondestationerne ved Resolute Bay, Mould Bay, Isachsen, Eureka og Alert i Canada samt ved Thule og Søndre Strømfjord i Grønland med

Udsigten over Pitugfik dalen fra „Sydbjerget“, efteråret 1950.

Fot.: Dan. Lufkin.

udstyr og personale. Canada og Danmark skulle forsyne dem med teknikere og udstyr for overflade-observationer, og USA stillede skibe og fly til rådighed for suppleringer hver sommer.

Som en foreløbig base for den årlige supplerings ekspedition havde US-Navy opbygget en kort grus-landingsbane med få lagerbygninger nær den gamle Thule boplads på sydsiden af en bred dal, som

løb fra North Star Bay til indlandsisen, ca. 10 km ind i landet. På den nordlige side af dalen – ca. 3 km fra landingsbanen – lå Thule vejrstation, en samling på 6 eller 8 huse. Lige nord for vejrstationen rejste sig et højedrag, som ved bugten endte i en 50 m høj klippe, der skilte vejrstationen fra selve Thule by. Thule ligger på en landtange, som skiller North Star Bay fra Wolsten-

Luftfoto af samme dal 4 år senere, august 1954.

holme Fjord mod nord. Højdedraget beskytter byen mod farlig vind fra indlandsisen, en vind som kan nå 30 m/sec. næsten uden forvarsling. Vest for byen rejser Mount Dundas sig som beskyttelse mod vinterstormene, der stryger over de canadiske Archipelago. Thule fremtræder som en af de mest beskyttede byer i Nordvestgrønland, og vejrstationsområdet med dets gode ankerplads i bugten,

med rolig strand for landing af forsyninger fra skibe og med en primitiv, men fyldestgørende landingsbane gjorde den til et af de bedste steder for en forsyningsbase.

Selve vejrstationen havde seks eller otte danske observatører og teknikere og ca. det samme antal amerikansk personale til at betjene radiosondeafdelingen, stationsfornødenhederne og radiostatio-

nen, som sendte observationerne til Godhavn for videretransmission til det internationale meteorologiske kommunikationsnet.

Vejrstationens normale rutine blev hver sommer afbrudt af forsyningsskibets ankomst, ledsaget af en isbryder og en landingspram medbringende adskillige hundrede tons forsyninger til stationerne i Arktisk Canada.

Forsyningerne blev losset ved hjælp af pramme på bredden ved North Star Bay, videreført på traktortrukne slæder til en oplagringsplads nær landingsbanen og derfra videresendt pr. fragtfly til de andre stationer. Hele denne aktivitet udførtes af US Weather Bureau's Arctic Operations Office. Håndteringen af alle disse forsyninger var meget mere, end personalet på Thule vejrstation kunne magte alene, og US Weather Bureau løste derfor dette problem meget viseligt således: Man appellerede til eventyrlysten og romantikken hos unge studenter. Man tilbød studenterne indenfor fagene geografi, meteorologi, geologi o. l. en dollar om dagen for at hjælpe med at få forsyningerne ombord ved Boston dokkerne, at rejse til Resolute Bay og Thule ombord på en fragtbåd og at losse og hjælpe med at opmagasinere forsyningerne i de arktiske depoter. Det var hårdt arbejde for en lav betaling, men for mig – en 19-årig meteorologistuderende ved Massachusetts Teknologiske Institut – lokkede Arktis uimodståeligt.

Jeg meldte mig ved dokken i juni 1950 og blev sat til at pakke forsyninger. Da vi havde gjort det nogle dage, blev alle

studenterne kaldt sammen og forestillet for en officer, major Robin Jobe fra ingeniørtropperne. Major Robe fortalte os, at Forsvarsministeriet havde godkendt et projekt om at bygge en lufthavn i Grønland, og at man havde besluttet sig til at lægge den ved Thule. Der skulle foretages foreløbige undersøgelser i Thuleområdet, og hvis nogle af studenterne havde erfaring i fotografering og opmåling, kunne de få tilbudt at flyve til Thule i forvejen for hovedforsynings ekspeditionen og tilbringe den tid, som ellers ville bruges til sejladsen, til at assistere ved forundersøgelserne. To geografistuderende havde erfaringer i opmålinger, og jeg havde arbejdet med fotografering og havde medbragt et kæmpestort gammeldags pressecamera til min private fotografering. Til sidst blev omkring 10 studenter med forskellige færdigheder udvalgt som fortrop, og med major Jobe som leder fløj vi i en gammel Dakota til Goose Bay, derfra til Resolute og endelig til Thule.

I Thule fandt vi det sceneri, som jeg har beskrevet: Thule by med KGH, radiostation, skole og kirke, medicinudleveringssted og en klynge af jordhytter. Bortset fra de få danske embedsmænd og teknikere og adskillige grønlandske kontorister og assistenter fra Sydgrønland var Thule-indbyggerne stadig – for mit qavdlunaq øje i det mindste – uforfalskede eskimoer. Thule by lå langt nok væk, og normalt havde vi så travlt med vore undersøgelser, at vi i begyndelsen kun havde lejlighedsvis kontakt med beboerne. I virkeligheden kunne de studerende ikke besøge Thule by uden særlig aftale med KGH-repræsentanten.

Den gamle vejrstation i Pitugfik dalen, KGH's nuværende posthus.

Fot.: D. Lufkin, 1950.

Som undersøgelserne skred frem, begyndte vi at tilbringe mere tid borte fra stationen, og snart fandt vi, at de unge mænd fra byen var en værdifuld kilde, når vi søgte oplysninger om omegnens geografi. Nogle af os kunne lidt dansk (for mit vedkommende skyldtes det, at en af mine professorer holdt på, at man ikke kunne kalde sig meteorolog, hvis man ikke kunne læse norsk), og tilsyneladende syntes vi aldrig at have meget besvær med at kommunikere med disse ivrige og intelligente unge fangere. De kendte terrainet, klipperne og jordbunden, vandløb, vinden og arealernes anvendelsesmulighed, og de fleste af mændene og kvinderne i byen kunne tegne et kort ud fra hukommelsen, der var lige så godt som det, vi kunne tegne ved hjælp af vore måleinstrumenter. Vores selvtægtelse fik endog endnu et knæk, da vi fandt ud af, at det lokale navn for arealet rundt om vejrstationen slet ikke var Thule, men *Pitugfik*, d. v. s. stedet

hvor man binder hundene. Navnet stammer fra en epidemi blandt slædehunde, som raserede for lang tid siden, hvor de syge hunde måtte holdes væk fra byen. Vi erfarede, at stednavne i Grønland ikke skal tages som permanente. Vore kort viste dusinvis af steder ved navn Qeqertaq, men en fanger fortalte os – hvis vi ellers har forstået ham ret – at Qeqertaq blot betyder en ø. Men for eksempel benævner fangerne oftest et sted, hvor nogen har set en bjørn indenfor de sidste 20 år, Nanortalik.

Ved den tid, hvor skibet fra Boston ankom, var opmålingen skredet så langt frem, at man på ingeniørkontoret i Washington var i stand til at fastslå, at terræn- og permafrosttilstanden ved Pitugfik var egnet for anlæggelse af en stor luftbase. Trafikken til Thule via luften begyndte at vokse, og officerer af stadig højere rang kom for selv at besigtige området. Snart blev der givet

ordre til, at projekt Blue Jay – basekonstruktionen – var godkendt, og at konstruktionen kunne begynde i foråret 1951.

Hen på efteråret blev dagene kortere, og vi satte tempoet op for at slutte arbejdet med at sørge for forsyningerne til de canadiske vejrstationer. Mændene fra byen hjalp til ved arbejdet med at losse og opmagasinere forsyningerne. Som den ældste fanger i byen havde Odaq, som havde været med Peary til Nordpolen i 1912, den ære at sidde på førersædet på bulldozeren, da vi slæbte slæder ladet med brændsel og forsyninger fra kysten af bugten til fly-landingsbanen, hvor fly fra USAF og RCAF senere ville bringe godset til forpoststationerne. Odaq havde været i New York omkring 1920 som Opdagelsesrejsendes Klubs gæst, hvilket han ikke var særlig imponeret over. „For meget snadren,“ sagde han.

Med kortlægningsarbejdet og det hårde arbejde med forsyningsflyvningerne bag os gjorde vi forberedende arbejde for projekt Blue Jay arbejderne, som i begyndelsen af foråret 1951 skulle i gang med at omdanne en isoleret vejrstation til en moderne kæmpe luftbase. Der var i løbet af sommeren blevet bygget et præfabrikeret hus for Mr. Hank Shouse, vejrstationens ny leder. Efter at han med kone og 4-årig datter flyttede ind i Shouse-huset, blev de ledige rum i den lange messebygning snart fyldt med de første af Blue Jay's fortropper. Materialer og maskiner skulle ikke ankomme før skibssæsonen i foråret, men hjulene i et meget stort maskineri var allerede begyndt at dreje.

Eskimoerne forstod snart, at der var ved at ske noget, som lå langt udenfor deres erfaringer, og at deres eksistens var ved at blive dybtgående ændret. Vi bemærkede meget mere videbegærlighed,

Umánaq.

Fot.: D. Lufkin, 1950.

Gæster fra Umanaq foran vejrstationen i Pitugfik dalen.

Fot.: D. Lufkin, 1950.

hvad angik arbejdet på vejrstationen, og opsendelsen af radiosondeballoner blev en stor del af det daglige liv med adskillige beboere som ivrige hjælpere ved opsendelsen med jubel og fløjten, når sonden gik til vejrs. En af kvinderne, Pigitit, var særlig entusiastisk som hjælper og også som en utrættelig og tålmodig lærer i det meget komplicerede grønlandske sprog.

Den lange sommerdag var forbi, og den tiltagende is i elven gjorde fremkaldelsen af fotografiske film vanskeligere og vanskeligere dag for dag. Universitetets efterårssemester skulle snart begynde, og tiden var nu inde for os stu-

denter til at vende tilbage til vort arbejde. Vi overlod vore kørt og jordprøver, vore fotos og måleblade til mandskabet på Blue Jay. Vi sagde farvel til eskimonerne, som havde hjulpet os med at forberede Thules fuldstændige overgang fra en stille boplads til en udbredt militærbase. Vi pakkede vort grej og gik ombord i flyet, som skulle bringe os tilbage til Boston. Da flyet fløj over North Star Bay, tænkte jeg igen på den beskrivende kraft, der er i de grønlandske stednavne: Umanaq bjerget er virkelig hjerteformet, og Qeqertarssuaq er virkelig en stor ø.